

VO BOVA

TĒP...

STRAŽINSKĀTĒ-GLINSKIENĒ
IRENA
(Aleksandravs, Plungės r.)

Pasakelės

Kudie eglės spīglē baduos?

Senās senās čiesās vēsē medēs medē bova so lapās ē kuožnos savāp strajējuos. Beržieliu lapelē bova smolkē, blēzgō ē baisē smuokaunē. Dreboliu lapā muokiejē sokēnietēis i vēsas posis, vo ka i svetius lioub ožsoks vies – ta anēi vēsā lioub padūks ēš mon-droma! Soksēs ratanās ē nasoprasi – ar ēš laimēs, ar ēš baimēs. Kleva lapā bova tuokēi poiki, ka rodēnēniūs gruožē konkursūs kuožna meta lioub laimies pērmās vēitas. Kaštans kāp ontros, tēp ontros lioub lēks. Vo tretiuojē vēita lioub atēteks pošelē, katruos lapā – apvaliokā, smuokaunē, žalioujontīs tēik vasara, tēik žēima.

Aiško, labiausē napatēnkinta bova eglē, ka gēmēnaitē pošis ož anon poikesnē. Jok lapelē tuokēi pat žaliokā, apvaliokā, smuokaunē... Tēk patī esonti na tuokē laibakuojē. Dēina nakti mēslējē, kou pasēstrajītē, ka laimietu pērma vēita ē nošloustītōm nuosi sava gēmēnaitē. Jou mēslējē, jou zlastējuos. Par ton zlasti nē jiestē, nē mēiguotē nabgaliejē. Sosētraukē i kopra, vo ē lapelē sosēsoka i triūbelēs. Soprata, ka patī vēina nieka naēsmēslīs. Sokauposi paskotēnēs silas, nokiūtēna pas tuokē mielēnūju dažūm ciuocē Mielžuolelē, katra medie bova baisē garbēnāma. Ana lioub rinks mielēnuos barvuos žuolelēs, darīs mielēnus dažus ē pardavuos. Mielžuolelē ēšklausē eglēs skundus. Paveiziejē atēdē i nabagelē ē tarē:

– Douso tau mielžuolies mēltieliu, bet atmink, ka anēi īr steboklingē. Kam pu kuojuoms pabarstīsī – tas pamielēnos. Je par-daug ožsūdīsī – pražodīsī. Je plēkuoms ronkuoms pačiopnuosi – patē dvasna ontēs. Ēr atmink svarbiausi dalīka – vēskon ton dērbk tarpē dēinuos ē naktēis. Tēk tumet tavi keravuos mona prietelka laumē Briekšma.

Eglē, padiekavuojsi ož patarēmus, šēp na tēp parslinka i savōjē boveinē medēs tonkomīnie. Zars saulē ont laiduos, bet dā na tas čiesos, aplink katron ruokava ciuocē Mielžuolelē. Dā bēškēlieli palūkieš ē par patē briekšma ēs pri pošelēs. Anā pu kuojuoms napastebēmā pribarstīs steboklingu mēltieliu – ka lapelē pamielēnou-tom. Jok tumet pošelē praras vēsa sava gražoma! Jok zars rodou, zars naus gruožē konkuršos. Tēk bieda ta, ka tēik nabie siluos, tēik nabie, ka ruods prasmegs ont vēitas. Pamēslējē, jok nieka tuokē naatsētēks, je bēškēlieli nosnaus. Tēk tēik, kuolē ta briekšma ontēs. Maišēlioka so mielēnāsēs mēltelēs isēkēša i kēšenē ē, kāp stuovinti, ožmēga.

Mēigt, mēigt eglē. Laumē Briekšma vēina siki praslinka ēš

kairies, ontra siki ēš dešēnies – eglē nē krust. Pu kažkatruo čiesa pasēšuoka ēš sapna, katramē ožouls karūna patē badedōs. Bet tēp ē naspiejēs ontdietē... Eglē veiz, ka vēsē pašalē tomsi – čīsta nak-tēs. Parsēgonda, ka pramēiguojē briekšmuos čiesa. Grētībies poulē brautēis pru krūmus, pru šakas, kliūdama ož kelmūm net aprēitiejē do sīkio, kuolē atsēdūrē pri pošelēs. Grēbē i kēšenē, ē... Kāp tēn bova, kāp nabova, bet terbalelē jiemē ē praplīša! Tomsie nē na-pastebiejē, ka pardaug troču prisūdē pošelē pu kuojuoms, vo dā ē sava ronkas sosēmētēniejē.

Šēp na tēp, vuos vēkldama kuojēs eglē parsērada nomēi. Ontējē baisos truoškōlis, vo vondēs ta nier ēš kor pasēsēmtē – lītaus jau vēsa nedielē nabova. Naēlgtrokos patekiejē saulē. Ēglē paveiziejē i sava lapus ē... Vo jok anē veina lapa nabibova! Anē vēina, nē i triūbelē sosēsokosē lapelē nabie! Kažkuokēi spīglē balēkē! Dā apšēciopnuojē, pasētēkrēna, a nasapnou, bet tēk sosēbadē, ē tēik.

Vo pošēis žalē lapelē sosēmēišē so mielēna barvelē ē pasēdarē dā poikesnē – smaragdēnē. Tēk vēsa bieda tamē, ka tūm ciuocēs Mielžuolelēs mēltieliu kerštinguojē eglē par daug macnē ožsūdē. Sosētraukē lapelē, sosēsoka i pluonas triūbelēs ē balēka tēk sma-ragdēnē spīglē. Dā ē šēndēin pošelē nažēna, ēš kor pasēgava tuokē baisē lēga, bet džiaugas ēšgīvenosi.

Rodēnēnis gruožē konkursos ivīka. Tretiuoji vēita šin siki atēte-ka saulēs nobočioutā šermokšnelē. Ontruoji – auksalapiou klevou, vo pērmuoji – pošelē ož dā namatītas barvuos apriedus – sma-ragdēniūs spīgliūs. Vo eglē... Vo eglē, sosēdiejosi so patio nalabou-jo, tēp ē pasēlēka tomsiausiuo medēs vēituo kiūtutē. Kas pru šali ēt, tam baduos ēš zlastēs, ka navīka laimietē karūnas.

Je kētam pēkta linkiesi – patēm atsērūgs.

Kēinuo vāks pats poikiauis?

Vēina siki vēinamē tvartalie kēla alāso. Sosēspuorējē karvē so kīaulē – katruos tatā vāks poikiesnis. Pērmuojē pradiejē kuolītēis kīaulē, veiziedama i sava paršēlātius:

– No kas par gražoms mona vākutieliu! Oudēgelēs mondrē ožsērēitosēs, skūrēlēs švelnēs kap aksuoms ē rūžavas kap gas-padēnēs koskelē, akelēs kap naktēnēs žvaizdelēs žēb! Vo tus mažūsius knīslīokus tēp ē nuorēs ēšbočioutē!

Karvē nabatlaikē tuos pagirūnēškas kīaulēs tiradas ē napatēnkīn-ta šuokuos ož akiūm:

– No kor jau ē ne! Tavējē būtom poikiausē, je poikiesni nabū-tom! Paveiziek i mona mažōjē – kuokē žvaizdie ont kaktuos! Vo kuoks kailioka raštu margomīns! A matē, kuokiuoms blaks-tienuoms klaps, veiziedama sava roduosiuoms akimis?

Tēp žuodis pu žuodē ē tvartalie kēla baisi lerma. Net prižadēna mēigtontēs vēstas. Tuos tēk sokodakava ē ka šuoks sava vēš-taliokus kuolītē:

– Patīs švelniausē paukštōlelē īr kon tēk ēšsērētēn vēščiokā! – Karksiejē vēina.

– Patēs geltuoniausēs plunksnelēs anūm! – Skobē pritarē onttruoji.
– Vēštaliokus ont paveikslīeliu paiša! – Šaukē tretiuoji.

Tou muomēnto ēš tvartalē kerties ēšlinda pelelē, nes nu tuos lermas nē savuo orkštīnelie nabibova ramībēs. Grētā soprata aplink kon ēt ruoda. Pasēlēpa aukštīau, ka vēsus matītōm, ē pasēci-paudama jiemē kuolītēis:

– Ale nē vēins jūsa vāks nie tuoks gražos, kāp mona pelūtē! Pēlkiokā, kaiilielis švelnos kap šēlks, oustelē pluonē kap vuortin-klis, balselē aukstē, tuokēi – cip, cip, cip, cip...

No ē pasētaikink tēp, ka tou muomēnto i tvartali islinka katiē. Tēk sožaliava prītomsie akīs, tēk prītupē ē jau šuoks...

– Palauk! – Patio čieso sokrioksiejē kiaulē. Pērmiau ēšsprēsk mūsa spuora – kēinuo vāks īr pats poikiauis?

– No ka če nie kuo nē mēslītē! Patīs poikiausē īr mona katokā!

Pelelē nieka nabsēklausē, tēk grētībies šmorkšteliējē i sava orkštīnelē ē prisēglaudē pri sava nomīletēniu – pēlkūju pelūtiu.

Kuožnā muotēnā savi vākā īr patīs poikiauis.

Kudie goža snaps ē staibē rauduonē?

Vēina onkstība pavasari i sava senōji lēzda ēš tuolēmuosēs Aprikas parskrēda gožūm šēmīna. Smagē keliuonē atlaikē, bet šal-bierkelēs vēstēik dā tabspindiejē nu baltoma, vo staibē, sparnā ē snapā – nu joudoma. Tujaus pat jiemies darba – ēiškuojē šakaliūm, šiaudūm ē vēsakuo, kas tink paluocems sotvērtintē. Nē napajota, kāp pradiejē briekštē. Veiz vēins i onta alkanās veizuolās. Tēik darbavuos, ka aplink sava skēlvius vēsā ožmērša!

Somēslējē draugēškā skrēstē pri opalē ē pasēgaudītē žovieliu. Braidžiuojē, braidžiuojē, braidžiuojē, braidžiuojē ē tēik pašala kuojēs, ka daugiau nē žingsnē nabgaliejē žēngtē. Tēp ē lēka do mēzerējēs kēntietē gila par vēsa nakti. Kor bovē, kor nabovē ēš sava orvīliu pradiejē londliuotē viežē. Bašmērēniedamis aplinkou gožūm staibius somēslējē paveizietē, kas če par dāktā. Ēškēla i vondēns pavēršio, vo če – do gožo bastuovou!

– Kas notēka? Kas notēka? – vēns ontra atkartuodamē poulē klausēnietē.

– Tēik pašaluom staibius, ka nabgalem nē žingsnē žēngtē, – liūdnh ēšklapsena gožā. – Ē kas gālietom mums pagelbietē, kāp tus staibius barēk atsēsēldītē?..

– Nieks kēts jūsa naēšgelbīes, kap tēk Laumē Ragana, katra pamēškie kūrēn omžēna lauža. Noēso anuos pavadintē, rast' pašēldīs vondēns ē jums pagelbīes... – basētraukdamas atboluoms prašneka drōsēsis viežīs ē pradinga tomsuo.

Nieks nažēna, kēik tuo čiesa praējē, bet pasēgērda keists krūmu šlamiejēms. Pasēruodē Laumē Ragana so maišēlātiu ē so kobēlātiu. Gožā nē naspiejē ēšsēgōstē, kāp bova sokēštē i maišēlāti. Laumē Ragana grētībīes prisēsīemē pēlna kobēlāti vondēns, šuokuos ont sava šloutas ē padui i sava truobalēlē.

Vēdorie aslas lēipsnuojē laužos, kibuojē katēlātīs, ont dogno konkoliava vondou. Laumē Ragana dā šliūkšteliējē šalta opalē vondēns, ēš maišēlātē ēštraukē drebontius gožus ē pradiejē anūm kuojēs motorīoutē so kopūstlapēs, raišiuotē so džiuovintuoms kar-nuoms. Pabēngosi kon somēslējē ē kon tēk ana vēina tažēnuojē, istatē abodo gožus i katēlāti, vo pati ēšējē i mēška šakaliūm. Lēipsna bova tuokē maktinga, ka vondou na tēk pašēla, bet jau taisies pradietē konkolioute. Gožā parsēgōnda, nes soprata, ka Laumē Ragana anus nuor ēšsēvērtē ē sojīestē! Paveiziejē i vondēni ē... Kas če dabā atsētēka? Vondou rauduons, kāp nomāliavuos! Grētībīes jiemies snapās narpliutē karnas nu kuojū. Sparnās pasērēmdamē ē vēins ontram padiedamē, šēp na tēp ēšsēkeporniejē ēš konkolioujontē katēlātē ē šuokuos prū doris.

Tēk soplasnuojē platēs sparnās ē pakēla i jau auštontē padongē.

Kuoki laimē – notūptē i sava lēzdieli! Sosēglaudē, paveiziejē i vēins ontra ē ka pašuoks ēš vēitas! Vo snapā ta rauduonē! Ē kuojēs tuokēs pat – rauduonas! Soprata mēzerējēs, ka tas Laumēs Ragana vondou bovēs steboklings.

Tēp rauduonsnapē ē rauduonstaibē gožā ē nabsožēnuojē, ka Laumē Ragana, sēmdama vondēni ēš opalē, natīčiuoms prigrebē naspiejosiu pasproktē viežiūm, katrēi vērdamis parauduonoun.

Iduomīausē, ka rauduonsnapiu ē rauduonstaibiu gožūm šēmīna ēšsēperēna vēinioulēka gožoku – tuokiūm pat rauduonsnapiu ē rauduonstaibiu. Ē pasklēda pu vēsa svieta strainuolē gožā!

Tuokius ē šēndēin matuom ē džiaugamuos.

Kamē septintāsis buoroželēs taškielis?

Pamēškie, pu šimtametio ožoulo, pernīkštīu lapu paluociūs, žēimavuojē buoroželē, vardo Septīntaškē. Saldē mēiguojē isēsīautosi i sausa samanelē. Nē isēsīotēs vies, nē šaltē snēiga patalā anā narūpiejē. Vēinintelē saulē tatoriejē steboklingu gāliu prižadintē ēš mēigūm.

Atējē pavasaris. Notērpa snēigā, padongie kamē na kamē lioub soklīks ēš šēltūm kraštūm grīžontīs paukštē. Steboklingē saulēs spindolē gluostē žemē – kuožna kauborieli, kuožna luopēnieli, kuožna šapieli. Švēisa ē šēloma prikielē ēš meiga na vēin Septīntaškē, bet soskata krebždietē ē žiuovautē juonvabalē, kuojelēs monkštintē ē rožoutēis jiemies žīgē, sparnelius mēklintē – mosēlēlēs, ē dā šimtā givūm padarieliu boduos pakošinti saulēs. Buoroželē ēškēša jouda šniobelīeli ēš sava paluociu, pēlna krūtēnē ītraukē pavasarēnē smuoka, katras bova tuoks gaivē macnos, ka net sokielē čiaudoli. Tas čiaudolis – ligo kuoks pasēsveikēnēms so saulē ēr sosiedūs gīvenontēs vabaliokās. Naēlgtrokos vēins pu kēta noaidiejē čiaudoliokā ēš kētūm paluociu.

Čē pat, ont pernīkštē lapkuotē, kiboriava dēdēlis ē skaidros vondēns lašos. Ta bēnt zelkuorios! Buoroželē stāipies ēr ēš kairies, ēr ēš dešēnīes, nuoriedama sosēskaītlīoutē sava joudūsius taške-lius. Ēš kairies – trīs, ēš dešēnīes – trīs, vo tuo septintōjē nikam nama-tītē. Sosērūpēna. Somēslējē ēte i sosiedus ē pasēklaustē, a karts napradinga septintāsis taškielis. Vuos tēk ēšrēsnuojē ēš sava kēima, sosētēka drūkta, jouda, naktēis pažēbo vadēnāma Juonvabali.

– Svēks, sosiedē, gal gālietomē soskaīttē joudus taškelius ont mona sparnieliu? Trīs ēš kairies matiau, trīs ēš dešēnīes matiau, vo tuo septintōjē nikāp naiveiziejau.

– Parsēprašau, bet tau pagelbietē nagālieso. Muoko skaitlioutē tēk lēgē vēina. Matā, aš gīveno vēins. Kāpstēk ēr ēno ēiškuotē patiuos, katra tēp pat gīven vēina, – atsēdoksiejē juonvabalis ēr, kēlnuodams pu vēina kuojē, pradinga ož sotrešosiu šakaliūm.

Buoroželē ruoplēnie tuoliau ē sosētink vabala Žigi, ēšsērōušosi i tuolēma keliuonē ēiškuotē sau patiuos.

– Svēks, sosiedē, gal gālietomē soskaīttē joudus taškelius ont mona sparnieliu? Trīs ēš kairies matiau, trīs ēš dešēnīes matiau, vo tuo septintōjē – nikāp naiveiziejau. Juonvabalis mon pagelbietē nagālijē, mat skaitlioutē tēk lēgē vēina tamuok. Gal tamstelē esi muokītīesnis?

– Parsēprašau, do sīkio parsēprašau. Tau pagelbietē nagālieso.

(Nukelta i 26 p.)

(Atkelta iš 25 p.)

Muoko skaitlioutė tək nu veina lėgė dvėjūm. Bet mon daugiau narėk. Skaitlioujo sava žingsnius: vėins – do, vėins – do, vėins – do... Parsėprašau, do sikio parsėprašau, bėt aš baisė skobo. Vėins – do, vėins – do, vėins – do... – čežindams pernīkštius lapus mētrė nožigiava vabals Žigis.

Buoroželė nieka kėta nablėka, kėp tək ēiškuotė dā muokītesnė sosieda. Ruopuo, ruopuo ē sosētink kėta buoroželė. Tuokė patė kėp ēr ana – rauduonās sparnelės, joudās taškelės.

– Svėka, sodiedelė, gal galletomė soskaitītė joudus taškelius ont mona sparnieliu? Zelkuoriou tris ēš kairies matiau, tris ēš dešėnies matiau, vo tuo septintōjė – nikėp naiveizieju. Juonvabalis mon pagelbietė nagaliejė, nes skaitlioutė tək lėgė vėina tamuok, vabals Žigis mon pagelbietė ērgė nagaliejė, mat skaitlioutė tək lėgė dvėjūm tamuok. Gal tamstelė muoki lėgė septīniūm?

– Svėka, Septīntaškė! Aš muoko skaitlioutė lėgė trėjūm, vo tas znuočėj, ka galieso soskaičioutė joudus taškelios ont tava sparnieliu. Vėins, do, trīs – ēš kairies. Vėins, do, trīs – ēš dešėnies. Ė šėtā vėins par vėdorī! Anuo juokem zelkuoriou pati naiveiziesi! Vo jok tas reišk, ka vėsė taškiokā īr sava vėituos! Bet dabā, brongiuj, to ēr monėi pagelbiek. Paveiziek, a īr tas vėdorėnis jouds taškielis ont mona sparnieliu?

– Vėins, do, trīs – ēš kairies, vėins, do, trīs – ēš dešėnies... Ė šėtā vėins par vėdorī! Vėsė sava vėituo! Kuoki laimė, kumet esi muokīts!

Ėš tuo džiaugsma buoroželės sopluojė ronkeliems ē laimingas nuruopnuojė katra savėi.

Drōsos zoikielis

Senamė kėp pats pasaulis mėškė gīvena zoikiu šėmīna. Kuožna pavasari zoikienė lioub atsėves pu ketoris zoikūtius, katrėi par vasara lioub prakos ēr ont rodėnėis lioub ēšsėlakstīs kas savėi. Nė „Labas“, nė „Sodėiv“, tək dolkės lioub parūks ē tėik...

Kėp tən bova, kėp nabova, bet šīn sīki zoikienė atsėvedė na ketoris, vo pėnkis zoikūtius. Tas pėnktāsīs – tėkrus nagažīs, kriopėzelė tuoks, alė vėstėik gīvs padarielis. Kėik zoikienė baveiziejė ī anon skersuoms, kėik bruolė ē seserīs anon bastūmdė – kotiejė mėzerėjė pu lietās ē nė namėslėjė pasėdoutė. Tievīs zoikīs šėrdie žėnuojė, ka augėn lūšė, lapė a kiaunė skanė večerė.

Atėjė dėina, kumet zoikūtė tək ožkolnius paruodė. Bet... tək ke-torė. Pėnktāsīs – tas nagažioks – anė ēš vėitas. Tievīs zoikīs jau varītėnā vara sakīdams, ka pratokā ēr ēk savās kelės. Muotėna zoikienė pritardama tək ausimis skliaudė ēr šniuobelī krotėna. Vo mažīs – anė ēš vėitas. Sosėgūžė ī kamuolātī ēr tīlė cipteliejė: „Bėjau“.

Tievou zoikiou nieka kėta nablėka, kėp sava pavīzdio ēšmuokītė vāka drōsuos. Trumpam pradingės, grīža nešėns muorko, katron devė sogriaužtė sava nagažiokou. Uī uī so kuokio skanomo mažīs griaužė! Ėlgā namėslėjės tievalis lėipė strėksietė vākou ēš paskas. Laukīmie stabteliejė, paruodė ī tuobesiūm posė, lėipė sosėrastė muorkās apsvadinta daržāgali ē tən ēiškuotėis savėi skaniestu. Kuolė mažāsīs zoikpalakis ožmerkės veizuolelius svaiga aplink saldi muorkioka, tievalis grėtibies nėšė poukus vingės ē zėgzagās, ka tək tas naviekšlioks naatsektom nomūm. Bet mažīs nė napaveiziejė ī katron posė norūka tievalis zoikīs. Ons tėp nuoriejė muorkieliu pagriaužtė, tėp nuoriejė... Slinktėnuom slinka vės artiau, vės

artiau anū, net ožmērša esōs dėdliausis pasaulie bailīs.

Ėr atsėtėk tėp, ka priš pat akis na muorkelė, vo mažā mergātė atsėrada! Zoikielis sostinga parsėgondės ē nė plīkt ēš vėitas. Nė kuojieliu, nė ausieliu nablėka, tək pėlks švelnus kamūlielis. Mergātė pasėlėnkė, parbraukė par nogarelė vėina, ontra siki. Būs kas būs, dā spiejė pamėslītė apmėrės ēš baimės zoikielis. Vo gal pats drōsiausis ēš vėsūm zoikiu, nes ka mergātė anon pajiemė ī kliebi, ons tək diekingā prisėglaudė pri mažuos, ēš natėkieta džiaugsma sos-pordosės šėrdelės.

Prabodėms

Vėina graži pavasarė rītmeti saulelė somėslėjė žadintė dėrvalės gīventuojus. Ėšsėpinė ēlguosės spindoliūm kasas ē pradiejė lakstītė basuoms kuojioms pu jouda žemė. Kor tėktā karšta piedelė padiejė – momėnt pradžiūva, kor spindoliūm garbaneliem pakotolia-va – žemės givė pradiejė rožoutėis. Vėsė soprata, ka parėjė pavasaris.

Slėiks, katruo nomā šion žėima bova tək par sprindi ī dėrvelės gīli, pėrmāsīs pramerkė veizuolelius ē nosėžiuvava. Pajota, kėp vėsė narelė īr sostirėn. Vėskas par ton žėimuos mėiga – jok cielus pėnkis mienesius nė nakrosteliejė! Pabondė ēšsėtėmptė par vėsa sava ēlgi. Sunkė sekies, bet žėnuojė, ka ba tuos monkštuos napamatis dongaus. Dā sikieli, dā sikieli... Ėr dā vėina... Jau ē pėlvs maršus pradiejė grajītė. Sokaupės vėsa lėkosė sila, dā siki atsėspirė nu sava nomūm slėnkstė. Pagaliau pasėmatė mielsvos dongos, ī krūtėnė plūsteliejė rītmetėnė gaiva... Vo če ta jėė... Vo če ta gīvenėms! Ėš tuo džiaugsma slėiks pradiejė raītītėis ē vartaliuotėis – ēš šuona paveiziejos nasoprasī, kamė anuo kramė, kamė kuojės.

Naēlgtrokos vėsā šalėp, par poselė sprindė, krosteliejė žemė. Ėšmėiguojė slėika sosieds – ontros slėiks. Pėlna krūtėnė atsėkviepė ēr ožvertė veizuolus ī dongo. Ėš tuo džiaugsma nė napastebiejė, ka sosieds, pėlvs givastėis, šalėp raitaliuojės. Kuožnos savāp laimings. Bet če jok nieka keista ē nieka nuostabaus. Pu koriuo čiesa vėins ontra ožmatė, džiaugsmingā pasėlėbėna ē draugėškā apsėkabėna. Slėiks ēr ontros slėiks – patīs truopniausė sosiedā dėrvalie! Tėp bova pernā, tėp būs ē šīn meta. Dalinsės maisto, keravuos kėts kėta vākus, parspies vėins ontra aple basėartėnon-tius pavuojus – gondrus ē meškerninkus.

Kor gīven aitvorā?

Aplink ton notėkėma mon papasakuojė babūnelė, katra anon ēšgėrda ēš senuosės suoduoss kriaučkas Ontuosės. Tā papasakuojė anuos muotėnalė Basiūnė, vo Basiūnė – mažnė šimtametis Brožūm Liuonis, nuognos pasakuorios nu prigėmėma.

Vo bova tėp. Vėinuo Žemaitėjės suoduo, šalėp sena mėskalė, gīvena dėdėlie šėmīna. Glaudies ana ēš muolė driebtuo tuobalelie, katruos patemė vėdorie stuoviejė pečios. Tuokė dėdėloma, ka je vėsė vėinioulė-ka vākūkštīliu lioub sosėkėbs ronkuoms, ta aplink ton pečio trīs sikios apsėvīniuos. Na divā, ka vuos gala so galo tasodūrė. Ė vėinėp bondė prasėgīventė, ē kėtėp, bet nieks nasekies. Tā karvelė lioub nogaiš, ta rogiūm dounā pritrūks, ta vėštalius vanagā ēšnešiuos, ta paršėlātius kiau-lė nogols... Kėp saka – kuožna dėina pu naujīna vėina.

Ož mēško gīvena baguots ūkēninks. Tievs, ka ēšmaitintē šēmīna, tēisio taikīmo pas anon – ta mēltu maišēlāti, ta kiaušiu krežāti, ta lašēniūm palti, ta smetuona... Aiško, na ož dīka. Kāp rēkint lioub nogara lēnks puonou.

Vēina pavakarē tīmpēn gaspaduorios nomēi vuos kuojēs bapavēlkdams, mat vēsa dēina darbavuos pas ūkēninka mielnīčiuo. Ont kopruos ontsēmetēs mēltu maišēlāti džiaugies, ka vākā tories kuo jiestē – pati galies prikeptē dounelēs cielam mienesiou. Kels poikē žēnuoms – tēisē par mēška. Nu tuo vākštuojēma jau ē sava taka bova prasēmīnēs par kēmsīnus ē šabakštīnus. No, bet kāp tēn bova, kāp nabova, bet ton sīki pasēklīda ē tēik. Saulē vēsā ont laiduos, kuojēs linkst nu parvargēma, vo savuosēs laukimēs nikāp namatītē. Sopratēs, ka tomsuo nomūm nabatseks, baisiausē nosēmēnē. Na tēik diel savēs, ka rēks mēiguotē pu eglē, kēik diel sava šēmīnas, sava vākutieliu, katrēi dounelēs senē babova kaštavuojēn.

Ontslinka tomsa – nuors i akī dork. Nalaimielis apsēciopnuojē kor sausesnē vēita, pu kramēs pasēdiejē mēltu maišēlāti ē naēlgtokos prisnūda. Priš auštont sosapnoun sapna, ka ons parēt nomēi, atēdoud patē oždarbi, vo maišē na mēltā, vo pelēnā ē ēš tūm pelēnūm ēšlend ognēnis žaltīs, katras ēšsērongoļioun pru atēdarītas doris, pakēlst i dongo ē pradingst. Nu tuokē sapna grētībies ēšsēbodēna, apciopnuojē maišēlāti ēr isētēkēna, ka mēltā ir tēkrē mēltā, na pelēnā. Apsēdžiaugē, pakielē akis i dongo, ligo kam diekavuotom, paveiziejē ēš katruos posēs saulē tek ē patraukē ont nomūm – tēk vēsā i prišinga posē, nego bova ējēs.

Ka pasēlkē nomus, saulē bova jau gerā isēspindosi. Pati vēsa nakti namēga – laukē gaspaduoriaus parētont. Smēlkē kēitiu šloutelē ē vākštuojē tomsuo aplink truobalē, tēp baidīdama vēsus viesus ē vēsas načiestēs. Vuos tēk gaspaduorios paržēngē slēnksti, nieka naklausēniejosi poulē ont kakla ē meilē prisēglaudē. Kuoki laimē, ka sogriža! Kuoki laimē, ka mēltu parnešē – būs dounelēs vākutelems.

Vuos tēk atrēša maišēlāti, ēš anuo ēšlinda ognēnis žaltīs, pasēsokiuojē palobie, apsērōngē aplink pečio, radēs pradarīta longa ēšsēvīniuojē laukon, pakēla i padongē ē pradinga tarp ukuliu. Ēš tuo nostebēma abodoms ē žondēkaulē atvēpa. Vo ka paveiziejē, kas ir maišēlātiē, vēsā parsēgonda. Tēn nabova anē spaga mēltu! Tēk žēbiejē geltuonuoms ognēmīs auksēnē pēningā! Gaspaduorios prisēmēnē kon sapnavēs, papasakuojē sava patē. Soprata, ka i anūm vargingus nomus atējē dēdēlē laimē – nabrēks puonou nogaras lēnktē ē nikumet nabipritrūks dounelēs. Tēp ē bova – kēik pēningūm lioub ēšlēs, ont rītuojaus tēik vielek i vēita atsēras.

Par apīlinkēs grētībies pasklēda alasos aplink tuoki steboklinga pratortiejēma. Labiausē ēš pavīda sau vēitas narada tortingāsīs ūkēninks. Ta somēslējē ons, kāp rēk ēšvēliuotē pēningus. Apsēlonkē pas gaspaduorio ē saka:

– Matiau vēsus tava vargus, žēnau kuoki dēdēlē tava šēmīna. Žmuonēs šnek, ka tavēi aitvors pēningus neš ē dabā tori penīgūm tēik, kēik tau nē narēk. Vo aš nosprēndīau pardoutē ūki ē budavuoatē naujus budinkus savēi. Ēiškau darba mīlontē žmuogaus. Siūlau tēp: douk ton maišēlāti so pēningās ē donginkis so vēsa sava šēmīna i mona paluocius.

Gaspaduorios pakrapštē pakauši, patīliejē kuokē mēnota, raportē kramē, doudams soprastē, ka anam ir gerā tēp, kāp ir. Puonou sojiemē zlastēs, ka napavīka anuo somēslīts plans.

Nuors pratortietē ožvaldē vēsas baguotuojē ūkēninka mēslēs. Sobrieškos apsēdarē palaikēs škorlēs, ka nieks anuo naatpažintom, ēr ēšsērōušē i gaspaduoriaus nomus dā siki. Somēslējē trūks plīš pavuogtē maišēlāti so auksēnēs pēningās. Parītēs, dā priš auštont, pasēbeldē i gaspaduoriaus truobuos doris. Pati, ēšgērdosi beldēma, šuokuos ēš patala veizietē, kas če ožklīda. Pamatosi mēzerējē vargeta, pasvadēna ožo stala, šuokuos pagērditē ē pamaitintē. Vo ūkēninks nieka kēta nadarē, kāp tēk žvalgies, kor tas maišēlātis so pēningās. Pamatē pu kiedalē šalēp pečiaus. Notaikēna pruoga, ka šeimīninkē pabiega ramintē prakriokosē dvīlēktōjē vākutelē, čioņa maišēlāti ēr i kuojēs. Liekē ēlgā, pakol atsēsoka paveizietē, a nieks nasēgen. Bet nieks nasēgienē. Šēp natēp paravēs, patuorēs, pasēinēs parsērada i sava paluocius. Ožsklēndē vēsas doris, oždarē vēsus longus, ka nieks anuo tortu napamatītom.

Nodriebēs nu savēs vēsus škorlius tujaus poulē atrēšēnietē maišēlāti so auksēnēs pēningās. Vuos tēk atrēša, ēššuoka ognēnis gaidīs, pakēla i palobius, pradiejē sokuotēis ratanās pu alkierio, ēiškuodams pru kor ēšsprūstē laukon. Bet... doris ožrakintas, longā aklēnā oždarēnietē – nier anē tarpelē. Ūkēninks parsēgonda, paveiziejē i maišēlāti, vo tēn – pelēnā joudou! Ognēnis gaidīs, basēsokuodams ē basēblaškīdams, pasēvertē i dēdliausē lēipsna, katra sopleškēna puona truoba lēgē patiūm pamatūm. Nu tuo laikā nieks aple aitvors nieka nabgērdiejē ē regietē anū nabregiejē.

Kuo kormis ēš žemēs ēšlend?

Bova čiesos, komet kormē gīvena pamēškieš. Pu medius nalaipiuojē, bet i kuoki krūmali isēruopštē anims bova vēinē joukā. Baisiausē tēka laipiuotē pu lazdiņus ē laiditē on žemēs rēišotus. Tuo patio lioub ē pasējiestē, ēr pasēlingoutē on liaunūm lazdiņa šakieliu. Rēišotus kormē jiedē so pasēmiegavēmo. Lioub truopnē sospaus so priekēniems leteneliems, vo rēišots tēk briaukštē ē partrūks posiau. Tēp ē gīvena – kuožna rītmeti spindontēs joudās veizuolēlēs lioub pasētēks saulē, jies rēišotus, vo mēiguos ont pernikštītu samanūm, pasēlindēn pu kuokio kriuošēna kelmo. Ka lioub ožsēnuories žaistē, lingousēs ont lazdiņa šakuos, pakol saulelē nosēléd sava pakajus.

Vēina rodēni ožderiejē tuoki macnībē rēišotūm, ka vēsēms svieta kormēms anūm nasoļiestē! Vo jiedē vēsuokius – ē žalius, ē prinuokosius, ē džiuovintus, ē pelkie ēšmērkitus... Ē vēstēik lēka. Sosērīnka pamēškieš kormē i vēina kriūva ē jiemē tartēis, kor tus rēišotus pakavuoatē, ka ē kētēms metams maista torietu. Ēlgā mēslējē, vēsēp taries, spuorējuos ē nosprēndē, ka rēktom laukimie pu žemiems ožkastē. Ēšsēskērstē kas savēi, bet naēlgtokos poulē kuožnos sava doublelē raustē. Kāp tēk prakrapštē veliena, ka pasklēda žemēs smuoks! Tuoks skanos, ka kormē nuoriejē vēin raustēis kou tēk gēliau. Vo tūm vabalieliu kas par traškoms! Vo tūm slēikieliu kas par saldoms!

Baēiškuodamē rēišotams slieptovēs, kormē tēp notuola nu gimtuosēs pamēškieš, ka jau nabžēnuojē nē katruo posie ana besonti. Tēp ē rausās žemie lēgē pat šiūm dēinūm, aplink rēišotus senas dēinas ožmēršēn. Ē kas bagalietom pasakitē, kuo anēi karts ēšlend ēš žemēs – a nomūm tabēiška, a seno papratēmo so saulē nuor pasēsveikintē?..